

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

В статті розглянуто теоретичні основи стратегічного управління економічною безпекою та визначено необхідність управління розвитком економічної безпеки. Обґрунтовано, що на сьогоднішній день значення стратегічного управління за умови розвитку економічної безпеки є досить вагомим та не достатньо проаналізовані особливості даного процесу на підприємствах машинобудування. Удосконалено методичний підхід до забезпечення стратегічного управління розвитком економічної безпеки підприємств машинобудування, який дозволяє оцінити вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища і спрямований на покращення рівня економічної безпеки шляхом розробки методів захисту від існуючих загроз.

В процесі використання удосконаленого методичного підходу, визначено його переваги і недоліки та проаналізовано етапи розробки стратегічного управління економічною безпекою на підприємствах машинобудування.

Ключові слова: підприємства машинобудування, стратегічне управління, економічна безпека, стратегічне управління розвитком економічної безпеки, загрози оточуючого середовища.

LIASKOVETS O.
Zaporizhzhia National University

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FRAMEWORK TO ENSURE THE STRATEGIC MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF ECONOMIC SAFETY OF THE ENTERPRISES OF MECHANICAL ENGINEERING

The article considers the theoretical foundations of strategic management of economic security and the necessity of management of development of economic security. It is proved that today the importance of strategic management in the development of the economic security is quite significant and not sufficiently analyzed the features of the process at machine-building enterprises. Methodical approach to ensure strategic management of the development of economic safety of the enterprises of mechanical engineering, which allows to estimate the influence of factors external and internal environment and aims to improve economic security by developing methods of protection from existing threats. In the process of using an improved methodological approach, its advantages and disadvantages and analyzes the stages of development of strategic management of economic security at machine-building enterprises.

Keywords: enterprise engineering, strategic management, economic security, strategic management of development of economic security, threats to the environment.

Постановка проблеми. Фактори зовнішнього та внутрішнього середовища погіршують не лише показники діяльності та знижують можливості успішного розвитку, але й зумовлюють низький рівень розвитку економічної безпеки або взагалі відсутність безпечності розвитку. Розвиток економічної безпеки є досить складним процесом, який забезпечує захист від дії чинників ринкового середовища, сприяє розробці заходів та способів протидії, уникнення ризиків зовнішніх та внутрішніх факторів. Проте розвиток економічної безпеки залежить від раціональності показників та стабільності кожної сфери діяльності підприємства і тому необхідно ефективно управляти даним процесом. Тому виникає потреба у впровадженні стратегічного управління розвитком економічної безпеки, що дасть змогу поліпшити діяльність за умов впливу загроз оточуючого середовища та свідчить про актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку економічної безпеки, призначення, переваги та недоліки, а також особливості стратегічного управління економічною безпекою було розглянуто в працях таких вчених: Мельник О.Ю., Торкатюк В.І., Курілко Л.В. [5], Сак Т.В. [2], Васильців Т.Г. [1, с. 216–224, с. 234–235], Сак Т.В., Оліфірович Н.П. [3], Судакова О.І., Попова В.В., Орлова М.К. [6, с. 242–244], Судакова О.І., Медведовська Т.П., Демонова Д.О. [7, с. 240–241], Хаванова М.С. [9, с. 483], Солонка О.О. [4, с. 109–111], Черняк Г.М. [10, с. 20–21], Фальченко О.О., Глушач Ю.С. [8, с. 158–159]. Відповідно, досліджень та розробок щодо методичних основ стратегічного управління розвитком економічної безпеки досить мало та вони не в повній мірі розкривають дане питання. Тому, на нашу думку, розкриття значення та ролі стратегічного управління розвитком економічної безпеки є досить вагомим, оскільки не достатньо проаналізовані особливості даного процесу, його складові на підприємствах машинобудування.

Метою статті є визначення необхідності управління розвитком економічної безпеки, удосконалення методичного підходу щодо забезпечення стратегічного управління розвитком економічної безпеки підприємств машинобудування, виокремлення переваг, недоліків та особливостей використання стратегічного управління економічною безпекою на підприємствах машинобудування.

Виклад основного матеріалу. Складність економічної та політично обстановки, відсутність сприятливих умов розвитку, зростання числа негативних факторів зовнішнього середовища та їхнього

впливу на діяльність підприємств, відсутність підтримки з боку державного апарату, складність системи оподаткування вкрай негативно впливають на розвиток та функціонування саме підприємств машинобудівної галузі. Окрім зовнішніх чинників, для діяльності підприємств, зростає число внутрішніх загроз, які погіршують фінансові результати діяльності. Вище наведені чинники негативно впливають на розвиток економічної безпеки підприємств машинобудування, що обумовлює необхідність управління та коригування даних чинників.

Відповідно, було удосконалено методичний підхід щодо забезпечення стратегічного управління розвитком економічної безпеки підприємств машинобудування, який враховує наявні загрози ринкового середовища, складові економічної безпеки, дозволяє покращити рівень економічної безпеки шляхом розробки методів захисту від існуючих загроз та системи стратегічного управління.

Даний методичний підхід враховує вплив внутрішніх та зовнішніх факторів, фінансові результати діяльності, що створює можливості для ґрунтовного аналізу та виявлення причин низького рівня економічної безпеки на підприємстві. Використання методичного підходу сприяє налагодженню не лише економічної безпеки та розвитку в цілому, але й підвищенню рівня фінансової стійкості, іміджу підприємства.

Стратегічне управління розвитком економічної безпеки дає змогу:

- 1) оцінити вплив чинників ринкового середовища;
- 2) розробити способи уникнення існуючих загроз;
- 3) зменшити вплив факторів оточуючого середовища на діяльність підприємств;
- 4) захистити фінансову діяльність від ризиків в майбутньому та підвищити ступінь економічної безпеки;
- 5) розробити стратегію РЕБП та налагодити взаємодію із суб'єктами зовнішнього середовища;
- 6) визначити існуючі загрози та можливості розвитку підприємств;
- 7) порівнювати досягнуті результати з результатами діяльності в попередніх періодах, фінансовими результатами конкурентів та вносити відповідні корективи;
- 8) поліпшити діяльність працівників кожного підрозділу шляхом розподілу обов'язків, покращення мотивації та об'єднання зусиль;
- 9) налагодити контроль за рівнем розвитку та всіма сферами діяльності.

Стратегічне управління розвитком економічної безпеки складається з послідових етапів, як зображені на рис. 1. Кожен з наведених етапів відіграє вагомий роль у процесі стратегічного управління та є важливим елементом для оцінки економічної безпеки на підприємствах машинобудування відповідно до встановленої послідовності.

Для здійснення стратегічного управління розвитком економічної безпеки необхідний підрозділ висококваліфікованих фахівців – комітет зі стратегічного управління економічною безпекою. Даний комітет зобов'язаний збирати інформацію щодо діяльності підприємства, аналізувати існуючі загрози, розробляти рекомендації щодо способів покращення рівня розвитку, заходи захисту від ризиків ринкового середовища, приймати управлінські рішення, впроваджувати запропоновані рекомендації та нести відповідальність, звітувати за результати проведеної роботи. Даний комітет підпорядковується директору зі стратегічного управління та включає високопрофесійних спеціалістів (аналітик, технолог, фінансист, програміст, контролюючий орган).

Розглянемо більш детально кожен етап методичного підходу.

1. На першому етапі відбувається збір інформації щодо фінансової, виробничої, інноваційної, тобто всіх сфер діяльності з метою комплексного аналізу результатів функціонування підприємства. Зібрана інформація аналізується, перевіряється та проводиться оцінка рівня фінансової стійкості, платоспроможності, ділової активності, конкурентоспроможності. Основними джерелами інформації є фінансова звітність, статистичні дані, договори, контракти, тобто вся документація яка містить інформацію щодо діяльності підприємства. Даний етап відіграє вагомий роль, адже від достовірності зібраної інформації залежить ефективність реалізації наступних етапів стратегічного управління розвитком економічної безпеки. На нашу думку, отримана інформація, яка підлягає подальшій обробці та аналізу повинна бути:

- корисною, практичною, змістовною;
- достовірною, правдивою;
- своєчасною.

2. На даному етапі відбувається визначення об'єкта та суб'єкта управління. Зокрема об'єктом стратегічного управління РЕБ є підприємство, його підрозділи, сфери діяльності, а також ресурси. Одночасно суб'єктами стратегічного управління РЕБ є вище керівництво кожної складової розвитку економічної безпеки, комітет зі стратегічного управління РЕБ, залучені зі сторони кваліфіковані фахівці. Основним завданням суб'єкта стратегічного управління РЕБ є контроль за рівнем розвитку економічної безпеки основних сфер діяльності, розробка засобів захисту та методів протидії загрозам ринкового середовища, налагодження високого рівня РЕБ.

3. Підбір та формування служби стратегічного управління РЕБ відбувається на третьому етапі. Даний етап досить вагомий, оскільки відбувається відбір висококваліфікованих працівників, службовців з метою створення комітету зі стратегічного управління РЕБП.

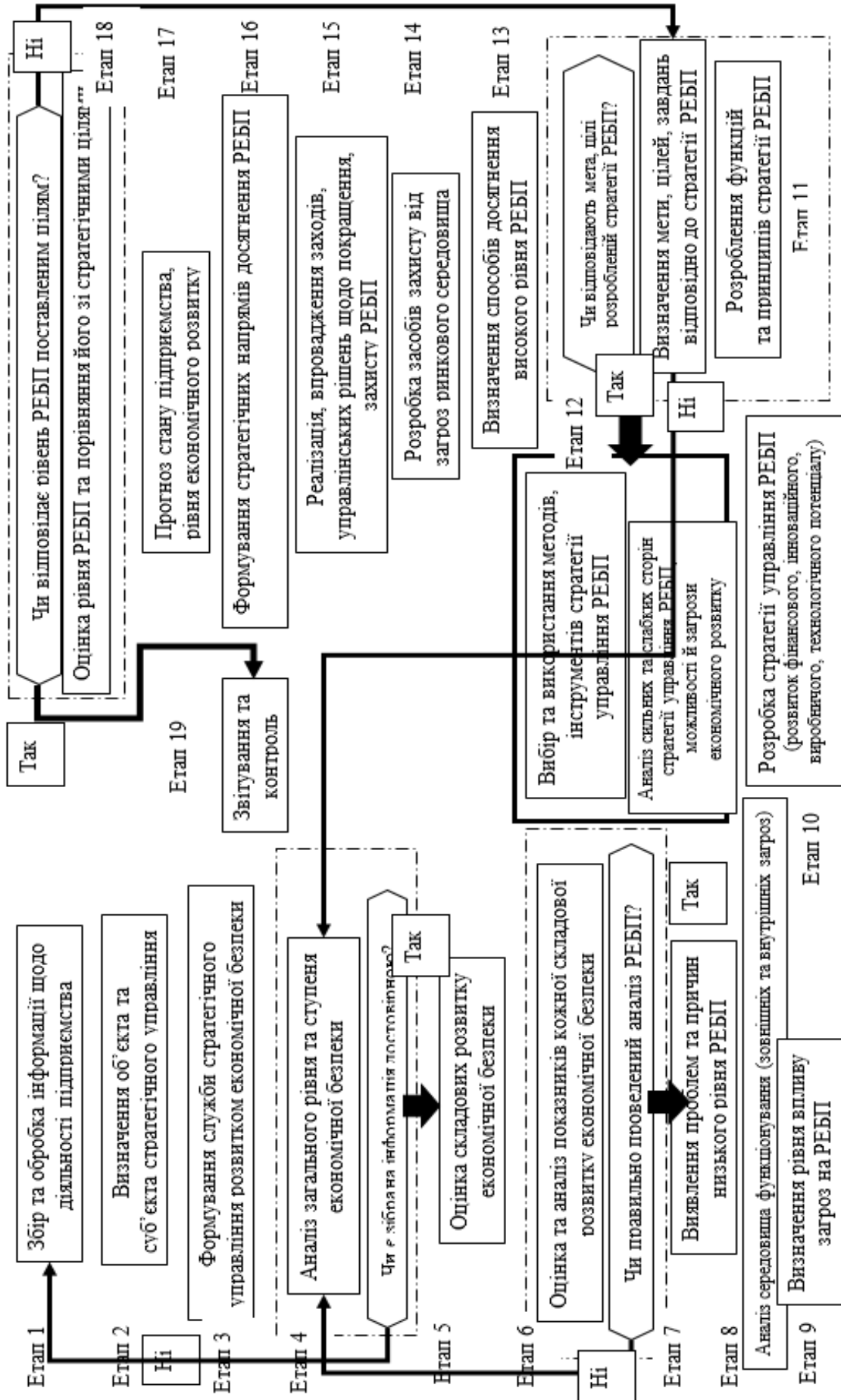

Рис. 1 Послідовність стратегічного управління розвитком економічної безпеки [розроблено автором]

4. На четвертому етапі службою стратегічного управління здійснюється аналіз загального рівня та ступеня розвитку економічної безпеки. Тобто проводиться оцінка та визначення на якому рівні розвитку знаходиться підприємство та якого ступеня економічної безпеки було досягнуто ним на момент проведення аналізу. Даний етап проводиться з метою аналізу та оформлення в документальному вигляді звіту щодо необхідності чи відсутності потреби покращити рівень розвитку економічної безпеки.

5. Відбувається аналіз та оцінка кожної складової розвитку економічної безпеки підприємства машинобудування. Комітет зі стратегічного управління РЕБП визначає які складові були віднесені до загального рівня економічної безпеки, які фактори зовнішнього та внутрішнього середовища впливають на визначені складові. Відповідно до зібраних даних проводить оцінку рівня розвитку економічної безпеки кожної складової з метою визначення слабких, сильних сторін та з'ясування тієї складової, яка не відповідає нормативному значенню.

6. За умови виявлення погіршення окремих складових розвитку економічної безпеки комітетом стратегічного управління РЕБП проводиться аналіз та оцінка показників кожної складової економічної безпеки.

На даному етапі визначаються, аналізуються, перевіряються показники кожної складової економічної безпеки та з'ясовується, що стало причиною погіршення результатів діяльності підприємства.

7. Виявлення проблем та причин низького рівня РЕБП здійснюється на сьомому етапі. На підставі отриманих даних щодо дослідження показників, складових РЕБП, загального рівня економічної безпеки та ступеня РЕБ визначається ефективність діяльності підприємства, рівень його процвітання, відсутність чи наявність слабких сторін. Необхідність визначення наявних проблем, факторів що їх зумовлюють виникає за умов погіршення рівня РЕБП.

8. Наявність проблем в діяльності підприємства є підставою для ґрунтовного аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища, а також ризиків і загроз в процесі функціонування. На даному етапі аналізуються партнерські відносини, попит серед споживачів на продукцію, вплив економічної, політичної, соціальної складових на діяльність підприємства. Далі оцінюється вплив загроз ринкового середовища на діяльність підприємства та виявляються негативні сторони такого впливу.

9. Обґрунтувавши вплив факторів на діяльність підприємства виникає потреба у визначенні рівня впливу кожного фактору на загальний рівень розвитку економічної безпеки. Дев'ятий етап здійснюється у такій послідовності: аналізуються наслідки дії негативних факторів на економічний розвиток; відбувається оцінка того, яким чином зазначені загрози внутрішнього та зовнішнього середовища впливають на кожну складову розвитку економічної безпеки; здійснюється оцінка впливу факторів оточуючого середовища на показники зазначених складових; виявлені загрози групуються та подаються у звіті із зазначенням рівня впливу кожної загрози.

10. На підставі даних проведеного аналізу попередніх етапів здійснюється розробка стратегії управління РЕБП. Служба стратегічного управління РЕБП здійснює розробку, оцінку стратегії управління РЕБП та приймається рішення щодо її використання.

11. На даному етапі відбувається визначення основної мети, цілей, завдань, принципів та функцій стратегії управління РЕБП. Стратегія управління РЕБП буде ефективною лише за умови чітко сформованих цілей, завдань та обґрунтованості мети діяльності. Визначені завдання та цілі повинні бути структурованими, логічними, сприяти покращенню економічної безпеки.

У процесі аналізу з'ясовують відповідність визначених завдань, цілей, мети розробленої стратегії управління РЕБП та приймають рішення щодо: якщо цілі, завдання, мета відповідають обраній стратегії, то приймається рішення щодо переходу на наступний етап; якщо не відповідають, то відбувається повернення до четвертого етапу аналізу загального рівня та ступеня розвитку економічної безпеки, що свідчить про недостовірність визначеного рівня РЕБП, основних складових, показників, допущені помилки.

12. Для досягнення ефективності обраної стратегії управління РЕБП здійснюється вибір та використання методів, інструментів. Методи стратегічного управління РЕБП використовуються з метою підвищення рівня економічної безпеки, покращення діяльності підприємства та, зокрема, застосовують соціально-психологічні, економічні, адміністративні методи. Ми вважаємо за необхідність на даному етапі проаналізувати переваги та недоліки запропонованої стратегії управління РЕБП та оцінити можливості й загрози економічного розвитку.

13. Визначення способів досягнення високого рівня РЕБ відбувається на тринадцятому етапі. На даному етапі на підставі даних щодо загроз ринкового середовища, слабких сторін та загроз успішного розвитку проводиться оцінка шляхів покращення не лише розвитку економічної безпеки, але й фінансового стану підприємства, основних показників діяльності.

14. Вагоме значення відіграє етап розробки засобів захисту від загроз ринкового середовища. Дані заходи використовуються для запобігання, уникнення існуючих загроз чи протидії негативному впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Саме завдяки ефективним методам та заходам у підприємства існуватиме можливість покращити результати своєї діяльності в майбутньому.

15. На даному етапі здійснюється реалізація та впровадження заходів захисту РЕБП. За умови якщо запропоновані заходи захисту є ефективними, раціональними, перевіреними, то відбувається їх застосування. Одночасно керівництво приймає управлінське рішення з метою захисту від загроз ринкового середовища та покращення результатів діяльності.

16. Формування стратегічних напрямів досягнення РЕБП. На даному етапі враховуються рівень ефективності діяльності підприємства, забезпеченості власними фінансовими ресурсами, можливості та перспективи розвитку з метою формування стратегічних напрямів покращення економічної безпеки, застосування конкурентної стратегії діяльності. Використання стратегічних напрямів створить можливості для поліпшення економічного розвитку.

17. Прогноз стану підприємства, рівня розвитку економічної безпеки. За умов використання обраної стратегії управління РЕБП, способів, методів покращення економічної безпеки виникає потреба у прогнозі очікуваного рівня РЕБ та загального стану підприємства. Даний прогноз здійснюється на підставі статистичних, математичних методів, моделей з метою оцінки дієвості обраної стратегії управління РЕБ та ефективності послідовності стратегічного управління економічною безпекою.

18. Оцінка рівня РЕБП та порівняння його зі стратегічними цілями. На даному етапі відбувається оцінка досягнутого загального рівня розвитку економічної безпеки, рівня інтегральної оцінки кожної складової РЕБ, аналіз фінансових результатів діяльності. Отримані результати проведеного аналізу порівнюються з поставленими цілями, завданнями та метою стратегічного управління РЕБ та приймається наступне рішення: якщо рівень РЕБП не відповідає зазначеним цілям, повертаються до одинадцятого етапу; якщо рівень РЕБП відповідає сформованим цілям, переходять до наступного етапу.

19. Останнім етапом є звітування та контроль. На даному етапі комітет зі стратегічного управління РЕБ здійснює контроль, перевірку кожного етапу діяльності, складає звіт про результати здійсненої діяльності. У звіті відзначається ефективність послідовності стратегічного управління РЕБП, досягнутий рівень економічної безпеки, ефективність стратегії управління, запропоновані способи і заходи захисту від впливу факторів.

Висновки. Запропонований методичний підхід до забезпечення стратегічного управління РЕБП спрямований на поліпшення процесу розробки стратегії управління РЕБ, покращення способів та методів захисту від існуючих загроз, швидкості та достовірності визначення наявних проблем. Зазначений методичний підхід є достовірним, точним, дає змогу прогнозувати рівень РЕБП, визначити загрози, можливість подальшої діяльності та здійснюється протягом тривалого періоду. Впровадження зазначеного методичного підходу позитивно позначиться на діяльності підприємства, оскільки покращиться фінансова стабільність, показники фінансової діяльності, рівень економічного розвитку, конкурентні позиції, зменшиться число загроз.

Література

1. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : [монографія] / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В. ; [за ред. Т. Г. Васильціва]. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 386 с.
2. Сак Т. В. Стратегічні підходи в управлінні економічною безпекою підприємства [Електронний ресурс] / Т. В. Сак // Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 5. – Режим доступу : <http://esnuir.eunu.edu.ua/handle/>.
3. Сак Т. В. Теоретико-методичні основи стратегічного аналізу економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Т. В. Сак, Н. П. Оліфірович // Ефективна економіка. – 2013. – № 10. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/>.
4. Солонка О. О. Фінансова безпека підприємства: економічний зміст та механізм забезпечення [Електронний ресурс] / О. О. Солонка // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – 2015. – Вип. 11. – Ч. 5. – С. 108–111. – Режим доступу : <http://www.ej.kherson.ua/index.php/arkhiv-vidannya/2014?id=37>.
5. Стратегічне управління фінансово-економічною безпекою підприємства [Електронний ресурс] / О. Ю. Мельник, В. І. Торкатюк, Л. В. Курілко, В. В. Сосонна, Н. Г. Русланова // Управління фінансово-економічною безпекою: інформаційно-аналітичне забезпечення та конкурентна розвідка : конф. – 2013. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua/38630/>.
6. Судакова О. І. Удосконалення стратегічного управління економічною безпекою підприємства [Електронний ресурс] / О. І. Судакова, В. В. Попова, М. К. Орлова // Економічний простір. – 2014. – № 88. – С. 239–246. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecpros_2014_88_24.pdf.
7. Судакова О. І. Удосконалення управління економічною безпекою підприємства [Електронний ресурс] / О. І. Судакова, Т. П. Медведовська, Д. О. Демоннова // Наука й економіка. – 2013. – № 4(32). – Т. 2. – С. 238–242. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nie_2013_2_4_39.pdf.
8. Фальченко О. О. Стратегія забезпечення економічної безпеки підприємств [Електронний ресурс] / О. О. Фальченко, Ю. С. Глушач // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2013. – № 66 (1039). – С. 157–160. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vcpitp_2013_66_26.pdf.
9. Хаванова М. С. Фінансова стратегія та управління економічною безпекою автомобілебудівних корпорацій [Електронний ресурс] / М. С. Хаванова // Економічний нобелівський вісник. – 2014. – № 1 (7). – С. 479–484. – Режим доступу : <http://econforum.nobel-univer.edu.ua/index.php/uk/2012-12-06-09-42-57/61-2014>.

10. Черняк Г. М. Формування механізму забезпечення економічної безпеки сучасних підприємств в контексті євроінтеграції [Електронний ресурс] / Г. М. Черняк // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – 2015. – № 1(1). – С. 18–22. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pirpr_2015_1\(1\)_5.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pirpr_2015_1(1)_5.pdf).

References

1. Vasylytsiv T. H. Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia : [monohrafiia] / Vasylytsiv T. H., Voloshyn V. I., Boikevych O. R., Karkavchuk V. V. ; [za red. T. H. Vasylytsiva]. – Lviv : Liha-Pres, 2012. – 386 s.
2. Sak T. V. Stratehichni pidkhydy v upravlinni ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva [Elektronnyi resurs] / T. V. Sak // Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho kooperatyvnoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Serii: Ekonomichni nauky. – 2013. – № 5. – Rezhym dostupu : <http://esnuir.eeu.edu.ua/handle/>.
3. Sak T. V. Teoretyko-metodychni osnovy stratehichnoho analizu ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Elektronnyi resurs] / T. V. Sak, N. P. Olifirovych // Efektyvna ekonomika. – 2013. – № 10. – Rezhym dostupu : <http://www.economy.nayka.com.ua/>.
4. Solonka O. O. Finansova bezpeka pidpriemstva: ekonomichniy zmist ta mekhanizm zabezpechennia [Elektronnyi resurs] / O. O. Solonka // Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky. – 2015. – Vyp. 11. – Ch. 5. – S. 108–111. – Rezhym dostupu : <http://www.ej.kherson.ua/index.php/arkhiv-vidannya/2014?id=37>.
5. Stratehichne upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva [Elektronnyi resurs] / O. Yu. Melnyk, V. I. Torkatiuk, L. V. Kurilko, V. V. Sosonna, N. H. Ruslanova // Upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu bezpekoiu: informatsiino-analitychne zabezpechennia ta konkurentna rozvidka : konf. – 2013. – Rezhym dostupu : <http://eprints.kname.edu.ua/38630/>.
6. Sudakova O. I. Udoshkonalennia stratehichnoho upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva [Elektronnyi resurs] / O. I. Sudakova, V. V. Popova, M. K. Orlova // Ekonomichniy prostir. – 2014. – № 88. – S. 239–246. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecpros_2014_88_24.pdf.
7. Sudakova O. I. Udoshkonalennia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva [Elektronnyi resurs] / O. I. Sudakova, T. P. Medvedovska, D. O. Demonova // Nauka y ekonomika. – 2013. – № 4(32). – T. 2. – S. 238–242. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nie_2013_2_4_39.pdf.
8. Falchenko O. O. Stratehiia zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv [Elektronnyi resurs] / O. O. Falchenko, Yu. S. Hlushach // Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «KhPI». Serii: Tekhnichniy prohres ta efektyvnist vyrobnytstva. – 2013. – № 66 (1039). – S. 157–160. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vcpitp_2013_66_26.pdf.
9. Khavanova M. S. Finansova stratehiia ta upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu avtomobilebudivnykh korporatsii [Elektronnyi resurs] / M. S. Khavanova // Ekonomichniy nobelivskiy visnyk. – 2014. – № 1 (7). – S. 479–484. – Rezhym dostupu : <http://econforum.nobel-univer.edu.ua/index.php/uk/2012-12-06-09-42-57/61-2014>.
10. Cherniak H. M. Formuvannia mekhanizmu zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky suchasnykh pidpriemstv v konteksti yevrointehratsii [Elektronnyi resurs] / H. M. Cherniak // Problemy i perspektivy rozvytku pidpriemnytstva. – 2015. – № 1(1). – S. 18–22. – Rezhym dostupu : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pirpr_2015_1\(1\)_5.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pirpr_2015_1(1)_5.pdf).

Рецензія/Peer review : 19.02.2018

Надрукована/Printed : 11.04.2018

Прорецензовано редакційною колегією